

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

О. М. Сазонець

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ
І ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

«Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2014

УДК 004:339.9(075.8)
ББК 32.97+65.298я73
С 14

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-15872 від 21.10.2013 р.)*

Рецензенти:

І. І. Вініченко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Дніпропетровського державного аграрного університету;

С. Ю. Хамініч, доктор економічних наук, професор, завідувача кафедрою маркетингу Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

Ю. В. Чириченко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Академії митної служби України.

Сазонець О. М. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю [текст] : навч. посіб. / О. М. Сазонець. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 256 с.

ISBN 978-617-673-286-0

Висвітлено роль і властивості інформації в сучасному світі, сфери застосування сучасних інформаційних систем в світовій економіці, зокрема у великих компаніях, та обґрунтовано необхідність захисту інформаційних систем в економіці.

Розглядаються інформаційні системи та технології, що забезпечують управління зовнішньоекономічною діяльністю в цілому та функціонування окремих сфер діяльності підприємств – інвестиційної, аналітичної, організаційної, управлінської, фінансово-економічної. Висвітлюються основи теорії та практики створення інформаційних систем, формулюється основний понятійний апарат щодо здійснення підприємствами зовнішньоекономічної діяльності у сучасному інформаційному середовищі.

Для науковців, аспірантів, студентів а також фахівців з питань інформатизації, сучасних інформаційних технологій та управління підприємствами.

УДК 004:339.9(075.8)
ББК 32.97+65.298я73

ISBN 978-617-673-286-0

© Сазонець О. М, 2014.
© «Видавництво «Центр учбової літератури», 2014.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА СВИТОГОСПО- ДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ	7
1.1. Об'єктивна закономірність інформатизації світогоспо-	
дарського розвитку у глобальному економічному прос-	
торі	7
1.2. Структуризація знань у сучасному світі: інформація як	
основна категорія знань	21
1.3. Перспективи та проблеми інформатизації світогосподар-	
ського розвитку	30
<i>Контрольні запитання</i>	<i>34</i>
Розділ 2. СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	36
2.1. Основні характеристики інформації та інформаційні сис-	
теми зовнішньоекономічної діяльності	36
2.2. Упровадження фінансово-економічних інформаційних	
систем у фінансово-кредитних установах.	66
2.2. Застосування інформаційних систем в міжнародній інве-	
стиційній діяльності	82
<i>Контрольні запитання</i>	<i>106</i>
Розділ 3. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЗЕД НА ПІДПРИЄМСТВАХ	107
3.1. Розробка та впровадження інформаційної системи управ-	
ління зовнішньоекономічною діяльністю на промисло-	
вому підприємстві	107
3.2. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств	
за рахунок вдосконалення технологій міжнародної мар-	
кетингової та комерційної діяльності	139

3.3. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств шляхом інформатизації виставкового бізнесу	152
<i>Контрольні запитання</i>	162
Розділ 4. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	164
4.1. Аналіз інформатизації управління підприємств з надання послуг міжнародного туризму	164
4.2. Вплив інформаційних технологій на розвиток підприємств з надання послуг міжнародного туризму	174
4.3. Розробка інвестиційного проекту створення Інтернет-магазину туристичного центру	182
<i>Контрольні запитання</i>	189
Розділ 5. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ В СВІТОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ	190
5.1. Загрози безпеці інформаційних систем та їх характеристика	190
5.2. Планування захисту економічної інформації	198
5.3. Напрямки захисту інформації в глобальних інформаційних системах	204
<i>Контрольні запитання</i>	213
ПІСЛЯМОВА	214
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ (КУРСОВИХ РОБІТ)	215
ТЕСТИ	217
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	235

ВСТУП

Темпи розвитку економіки країни, зокрема головної її ланки — підприємства, багато в чому обумовлені станом інформаційного, комунікаційного простору, а також формуванням у суспільстві інтелектуального кола спеціалістів, здатних створювати та управляти новітніми технологіями. Цей висновок доведений досвідом функціонування і закордонних, і вітчизняних компаній. Актуалізуються питання якісного інформаційного забезпечення як на підприємстві, так і в масштабі окремих регіонів, усієї країни. Інформатизація охоплює локальні й глобальні проблеми економічної діяльності господарських суб'єктів. Комплекс питань, пов'язаних з інформатизацією зовнішньоекономічної діяльності підприємств, вимагає досить глибоких знань у галузі інформаційних технологій. Необхідне всебічне вивчення теорії й практики інформаційних систем, освоєння нових методів управління з їх використанням.

До проблеми інформатизації зовнішньоекономічної діяльності підприємств неодноразово зверталися як закордонні вчені, так і вчені нашої країни. Вона аналізується в наукових працях В. С. Рожнова, В. П. Завгородного, В. В. Дика, А. В. Іоффе, А. Н. Щедрина, Л. С. Винарика. Однак багатогранність та високий рівень актуальності теми зумовлює необхідність її подальшого дослідження. Потребує уваги визначення ролі інформатизації у виробничій та фінансово-економічній діяльності суспільства, більш детальний аналіз створення інформаційних систем на сучасному вітчизняному підприємстві.

Навчальний посібник є спробою комплексно розглянути основне коло питань створення і функціонування інформаційних корпоративних систем. У книзі формулюються основні поняття теорії інформаційних систем. Поняття інформації вивчається в контексті її цінності. Більш детально подається характеристика економічної інформації. У кількох аспектах аналізується поняття інформаційної системи. Ілюструються складові інформаційної системи. Досліджуються функції реалізації потенційних можливостей інформаційної системи. Формулюється типізація інформаційних систем, зокрема фінансово-економічних систем, та принципи проектування автоматизованих інформаційних систем. Наводиться огляд обчислювальної техніки й апаратних засобів, необхідних для розв'язання основних економічних задач на підприємстві. Для пов-

ного уявлення представлено найбільш поширені інформаційні системи, що використовуються на підприємствах у фінансово-економічній діяльності.

Науковий економічний потенціал України часів СРСР та в перехідний період не був використаний належним чином для розвитку і впровадження нових технологій. Не можна сказати, що ситуація істотно змінилася і тепер. Унаслідок цього не останню роль в інформатизації підприємств відіграє впровадження нових іноземних технологій, заохочення на державному рівні відповідних наукових досліджень.

Значна увага в навчальному посібнику приділена питанням впровадження фінансово-економічних інформаційних систем у фінансово-кредитних установах, застосування інформаційних систем для аналізу інвестиційної діяльності, інформатизації управління земельними ресурсами. Новітніми підходами відрізняються в навчальному посібнику підходи щодо інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності підприємств шляхом розвитку інформаційних систем та технологій в комерційній, маркетинговій та виставковій діяльності.

Проведено аналіз розробки і впровадження інформаційних систем на великих підприємствах України, а саме, на Східному гірничо-збагачувальному комбінаті та Придніпровській залізниці. У роботі також викладені методи автоматизації маркетингової та торговельної діяльності.

Автоматизовані інформаційні системи, що відкривають нові можливості для організації підприємницької діяльності з метою підвищення її якості та надійності, водночас є одним з найуразливіших факторів сучасного підприємства, тому значна частина цієї роботи відведена питанням безпеки інформаційних систем підприємства.